పాపఫలం

కప్పగంతుల సత్యనారాయణ

౧

పది సంవత్సరాలకు పూర్వము భార్య చనిపోయినప్పటినుంచీ చిదంబరశాస్త్రి తన కొడుకు శంకరయ్యని యెంతో జాగ్రత్తగా, అల్లారుముద్దుగా పెంచుతూ వచ్చాడు. శారదాబిల్లు హడావిడిలో యెనిమిదేండ్లకూన నొకదానిని చూసి, కొడుక్కి ముడిపెట్టి, తరతరాలనుంచీ సనాతన సాంప్రదాయాన్ని కాపాడుకుంటూవచ్చిన వంశప్రతిష్ఠని నిలబెట్టుకున్నానని సంతోషించాడు. ప్రపంచములో తండ్రులందరిలాగే తన కొడుకు తనకన్న గొప్పవాడు కావాలని తన చదువంతా కొడుక్కి ధారపోశాడు. కోడలు రాజమ్మ సమర్తాడిన కబురు తెలిసి తన కొడుకు వొక యింటివాడయినాడు గదా అని పొంగిపోయినాడు. గర్భాధానానికి మంచి ముహూర్తంకోసం యెదురుచూస్తూండగానే కలరావచ్చి పంతొమ్మిదేండ్ల శంకరయ్య మట్టిపాలయిపోయాడు.

దానితో చిదంబరశాస్త్రి నిలువునా కూలిపోయాడు. నాలుగు నెలలదాకా ప్రపంచముమొహం చూడటానికి అతనికి మనస్కరించలేదు. తరువాత ప్రజలలో పడినా, కళా కాంతీ అతనికి రాలేదు. నలుగురితో కలిసి సంతోషంగా మాట్లాడటానికి అతనికి మనస్కరించలేదు. ఉబ్బెత్తుగావున్న ఎదురు రొమ్మూ, మెలికలు దిరిగిన దండలూ, నిగనిగలాడే శరీరచ్ఛాయా, అన్నీ మారిపోయిశాస్త్రి శరీరము చాలా కృశించింది. రోజులు మాత్రం గడిచిపోతున్నాయి.

చిదంబరశాస్త్రిని యిప్పుడు వేధిస్తూవున్న సమస్యయేమిటే!

తన ముప్ఫయ్యోయేటనే భార్య చనిపోగానే, రాజమ్మని తనకే యిస్తామనివచ్చారు. కాని, కుర్రవాడు పాడైపోతాడని, ఆవొక్క నలుసునూ జాగ్రత్తగా పెంచుకుంటే, తనవంశానికి అంతే చాలునని చెప్పి, తను పెళ్లిచేసుకోవడం మానివేసి, ఆరాజమ్మనే తనకొడుక్కియిచ్చి పెళ్లిచేశాడు. కుర్రాణ్ణి వోయింటివాణ్ణి చేసేటప్పటికి వాడుకాస్తా 'హరీ' అన్నాడు. కోడలా పదిహేనేళ్లపిల్ల. ఆస్తిమాద్దామా, దమ్మిడీ సంపాదించలేని పదితరాలవాళ్లు తినతగింది. ఈఆస్తిఅంతా యేంగానూ! పైనపడుతూన్న వృద్ధాప్యములో తనను సంరక్షించేవాళ్లు ఎవరూ? ఈఆలోచనలమధ్యపడి శాస్త్రిమనసు నలిగిపోతోంది. అన్నము వండుకొని తినడము ప్రాణాంతకముగా వున్నది. జీవితానికి అవధియెప్పుడా, ఎలాగా అని ఆలోచనలోపడి మనిషి సగమైపోయాడు. విరక్తి గలిగి కొడుకు చదువుకున్న పుస్తకాలన్నీ వాళ్లకీ వీళ్లకీ పంచిపెట్టేశాడు. చచ్చిపోతే తనను దహనంచేసేవాళ్లు కూడా యెవరూ కనపడలేదు. కొడుకు పోయినప్పటినుంచీ చిదంబరశాస్త్రికి యిదే విచారము.

శాస్త్రి సాధారణముగా యిల్లువదలి వెళ్లేవాడు కాదు. ఎప్పుడైనా వెడితే కామప్పసోమయాజులుగారి యింటికి వెళ్లేవాడు.

ఓరోజున కామప్ప సోమయాజులు అన్నాడు 'చూడు, చిదంబరం! ఆకోడలుకుర్రదాన్ని తీసుకొచ్చి, దానిపేరట యేకుర్రాణ్ణిఅయినా దత్తతచేసుకో' అని. 'ఆఁ......' అని మళ్లీ చెప్పమన్నట్టుగా దీర్ఘంతీశాడు శాస్త్రి.

'నీకూ దక్షతయెవరూ లేరు. పరువూ, ప్రతిష్ఠా కలిగి బ్రతికినందుకు నీవంశంనిలబెట్టుకొనే వుపాయం చూడాలి. నీకోడలైనా బుద్ధిమంతురాలూ, జాగ్రతగల మనిషీ అనేవింటున్నాము కాని మరోలాగకాదుగదా! కనక, ఆపిల్లదాన్ని తీసుకొచ్చి, నువ్వు దానిపేర యెవణ్ణయినా దత్తతచేసుకో; పెద్దముండాకొడుకుని, నేను యేదిచెప్పినా, నీమేలుకోసమే చెపుతానుగాని—'

'ఏమిటిలే మామయ్యా, చెట్టులాంటికొడుకు మట్టిపాలయిపోయాడు. ఇంక యితర్లపిల్లాడు నన్ను నిర్వాహకంచేసి కడతేరుస్తాడా? అయిపోయింది; నాజన్మ యెందుకూ పనికి రాలేదు' అని కళ్ళనీరు నించాడు చిదంబరశాస్త్రి.

'నువ్వు బాధపడనక్కరలేదు. నీతోటీ, కోడలితోటీ అతుక్కుపోయే కుర్రాడువొకడు నాదృష్టిలో వున్నాడు. నా రెండో కూతురి మూడో కొడుకు మధుసూదనం—'

'వాడు తెలివిగల కుర్రాడే!'

'అఖండమైన తెలివితేటలు గలవాడు; అతుక్కుపోయేవాడు కూడాను. ఎటొచ్చీ మా అమ్మాయి వొప్పుకోవాలి. అది నాచేతుల్లో పని. నీవు యిష్టపడితే ఎలాగో అలా దానిచేత వొప్పిస్తాను. అయితే, నువ్వే దత్తత చేసుకుంటే కోడలికి వేరే భరణముయివ్వడమూ, దానికోసము పోట్లాటలూ రావొచ్చును కనక, కోడల్ని మెల్లిగా తీసుకొచ్చి యిక్కడనే వుణ్ణిచ్చుకొని, దాని పేర దత్తతచేసుకుంటే, నీ వంశమూ నిలుస్తుంది; ఆస్తికి పోట్లాటలూ వుండవు. నీ ఆస్తి ఎలాగా నీ అనంతరము నీ కోడలిదే. దాని అన్నదమ్ములాళ్లు, దాన్ని మంచి చేసుకొని, ఆ ఆస్తికాస్తా కాజేస్తారు ఇటు వంశమూ పేరులేకుండా పోతుంది. అందుచేత ఎలాగయినా దత్తు చేసికోవడము ఉత్తమమయిన కార్యము...'

చిదంబరశాస్త్రి యింతదూరము యెప్పుడూ ఆలోచించలేదు. నిజంగా కామప్ప సోమయాజులి మనమణ్ణే దత్తుయిచ్చినట్లయితే, అది కోరతగినదే. అన్నిటికన్నా తనకు యిష్టములేని విషయము, తన ఆస్తి కోడలి పుట్టింటివారికి చెందడము.

"అయితే కోడల్ని యిక్కడ వుంచడానికి వాళ్లు వొప్పుకుంటారుటయ్యా?"

వొప్పుకోక యేంచేస్తారయ్యా. వాళ్లకే తినటానికి లేక మాడుతూంటేనూ! ఎలా వొదుల్తుందిరా అన్ని వాళ్లేడుస్తూ వుంటారు.'

'..................'

'ఇంకా జుట్టు తీయించలేదుటలే. అయినా ఫరవాలేదు. చిన్నకుంక అని వుంచేశారేమో. యేరామేశ్వరయాత్రో చేయించి, దత్తతనాటికి మనమే తీయించివేతాం'

'సరేగాని మామా, ఈవిషయం ఫైసలు చెయ్యవలసిన బాధ్యత నీదీ. ఎలాగో నువ్వే సరిపడచెయ్యాలి' అని చిదంబరశాస్త్రి కామప్ప సోమయాజులి సహాయాన్ని కోరాడు

౨

కామప్పసోమయాజులు వేసినబీజం శాస్త్రిమనసులో బాగా నాటుకుంది. తనకు వండిపెట్టేవాళ్లు యెవరూ లేకపోవడమూ, తనఆస్తిని యెవరికో చెందజేసి తనవంశము నిలబెట్టుకోవాలనే కోరికా శాస్త్రిని యీ ఆలోచనకి పూర్తిగా వశపరిచాయి. సోమయాజులు చెప్పిన ఆలోచనకూడా సమంజసముగానే తోచింది శాస్త్రికి. ఆప్తులనుకున్న నలుగురైదుగుర్ని సంప్రదించి చూశాడు. వాళ్లుకూడా బాగానేవుంది న్నారు అలాఅయితే అది తప్పక చెయ్యవలసినపనే అనుకున్నాడు చిదంబరశాస్త్రి. వియ్యాలవారియింటికి సోమయాజులినే పంపించాడు. సోమయాజులు గొప్ప వ్యవహర్త కాకపోయినా లౌకికుడే. వాళ్ళకు చెప్పవలసిన రీతిగా వాళ్లకుచెప్పి, వాళ్లచేతకూడా వొప్పించాడు. తనమనమణ్ణి దత్తుచేసుకోవడానికి చిదంబరశాస్త్రి వొప్పుకున్నాడనిమాత్రం వాళ్లతో చెప్పలేదు. శాస్త్రిఆస్తిని యెలాకాజేదామాఅని ఆలోచనలోపడి కొట్టుకుంటూన్న వాళ్ళకి యిది మంచి అవకాశంగా తోచింది. రాజమ్మని పిలిచి అడిగారు. రాజమ్మ తెలివిగలది. బడిచదువు అయిదోక్లాసుదాకానే అయినా, పెద్దన్నయ్య అప్పుడప్పుడు తెచ్చేనవలలూ, పత్రికలూ చదివేది. కొంచెము పరిస్థితులు అవగాహనచేసుకోగల వ్యక్తి. ఆలోచించుకొని మామగారియింటికి వెళ్లడానికి వొప్పుకుంది.

క్రొత్తగావెళ్లి ఒక్కతేవుండలేదని రాజమ్మతోటి తల్లికూడా వెళ్లి నాలుగునెలలపాటు అక్కడ

ముకాంవేసి, సంసారంయేలాదిద్దుకోవాలో, ఇరుగుపొరుగువారితో యెలా మెలగాలో బోధించి వెళ్లిపోయింది.

మామగారు మాపే ఆదరణ రాజమ్మకి 'చల్లగా' వుంది. ఆయిల్లూ వాకిలీ తనదనేభావం కలిగింది. ఆభావముతోటి యింటి విషయములంటే జాగ్రతా పొందికా అమరాయి. కొన్నాళ్లు గడిచినతరువాత తనకు మామగారూ, మామగారికి తనూ దిక్కయామనుకుంది. మామగారిసుఖం చూడవలసిన బాధ్యత తనదనుకుంది.

ఆరేడు నెలలు జరిగాయి. చిదంబరశాస్త్రికి చలి జ్వరమువచ్చి చచ్చేటంతచేసింది. శాస్త్రి ప్రక్కన కూర్చుంటే రాజమ్మ కన్నీరుధారగాయేడ్చింది. తనమీద ఆమెకువున్న అనురాగానికి శాస్త్రి పొంగిపోయాడు. 'ఏడవకు రాజ్యం' అని వీపునిమిరాడు. ఆమెవొళ్లు జలదరించింది. అతడు మహదానందం పొందాడు. రాజమ్మ సిగ్గేసి తలవొంచుకుంది. కాసేపు అక్కడే కూచుని మెల్లిగావెళ్లిపోయింది.

చిదంబరశాస్త్రికి ఆరోగ్యముకలిగింది. రాజమ్మ చేసినపరిచర్య నిరుపమానమైనది. ముప్ఫయ్యావయేట యెలావున్నాడో అలాగతయారయాడు. కండలు మెలిదిరిగాయి. ఎదురురొమ్ము నునుపెక్కింది. వొళ్ళంతా కాంతిమంతమయింది.

శాస్త్రినిచూచి రాజమ్మ 'పెద్దయితే యిలాగే ఉండేవారు' అని తనభర్తను తలుచుకొనేది. ఆమెకు సాటికుటుంబాలన్నిటిలోనూవున్న జీవకళ తనయింట్లోలేదనేభావం తోచింది. అన్ని సౌఖ్యాలూ అందరి యిళ్లలోలాగా సామాన్యముగానే వున్నా ఏదో లేదనుకుంటుంది. అదేమిటో ఆమెకి అవగతంకాదు. తనవిధిమేరకు తను ప్రవర్తిస్తూన్న సంగతి రాజమ్మకి తెలుసును. కాని యేదో లోపము-భావాతీతమైనది, తన జీవిత సుఖసర్వస్వానికి చెందినది - యేదో ఆమె అనుభవిస్తూవుంది.

ఆరోజున ఆమె తలంటిపోసుకున్నది. విడివిడిగా గాలికి యెగురుతూ పట్టుకుచ్చులాగ ఆమె తలవెంట్రుకలు ఆమెబంగారములాటిమొహానికి శోభనిచ్చాయి. ఆమెకు ఆరోజు అర్థముకాని సంతోషమూ, ఉత్సాహమూ వచ్చాయి ఆమెకే తెలియలేదు వాటి కారణము.

పెరట్లో మంచాలువేసికొని పడుకున్నారు. మామూలుప్రకారము యిద్దరిమంచాలు నాలుగు గజాల దూరములో వేసింది రాజమ్మ. తను అన్నముదిని, ఇల్లు సర్దుకొని మంచాలదగ్గరకు వచ్చింది. చిదంబరశాస్త్రి నిద్రపోతున్నాడు. ఆకాశమూ, భూమీకూడా 'చల్లని తెలుపు'తో కప్పివేసిన చంద్రుడు చిదంబరశాస్త్రి శరీర చ్ఛాయను మనోహరంగా చేశాడు. రాజమ్మకి యేమి తోచిందో-శాస్త్రివైపు అలాగే నాలుగైదు నిమిషాలు చూసింది. ఒక్కనిట్టూర్పు - నిరాశాపూరితమైన నిట్టూర్పు. ఆమె తన పక్కమీద పడుకుంది.

మళ్లీ మెళుకువ వచ్చింది ఆమెకు. కళ్లు తెరిచి చూసింది ఆమె. వెన్నెలలో రెండో చందమామలాగ కాంతిమంతంగావున్న తన మొహంకేసి చిదంబరశాస్త్రి శాంతంగా చూస్తున్నాడు. నిద్రలో చెదరిపోయిన పైట సవరించుకుంది ఆమె. ఒకరికళ్లల్లోకి వొకరు చూసుకున్నారు. ప్రకృతి గంభీరమైన ప్రశాంతిని నెలకొల్పింది. చిదంబరశాస్త్రి ఆమెప్రక్కన కూచున్నాడు. ఆమె యేదో చెప్పబోయింది. ఆమె చెప్పదలచినమాట గొంతులోనే వుండిపోయింది.

3

తెల్లవారింది. రోజులు తిన్నగా గడిచిపోతున్నాయి. ఘోరమయిన పాపంచేశానని మనస్సులో కుంగిపోతూ ఉండేవాడు చిదంబరశాస్త్రిమాత్రం.

దత్తు సంగతి కామప్ప సోమయాజులు హెచ్చరించినా, చిదంబరశాస్త్రి 'కోడలికి సంసారముమీద కొంచెము శ్రద్ధకలగనీ మామా, అలాగే చేసుకుంటానూ; నీకంటె నాకు ఆప్తులు లేరుగదా. ఇహ నువ్వు చెప్పిన మాట తీసివేస్తానా. అందులోనూ, మీదీ మాదీ స్వచ్ఛమైన వంశాలు. కొంచెం నిభాయించుకొని అలాగే చేద్దాము.' అనేవాడు. కోడల్నికూడా రెండు మూడు

సార్లు ఆమె అభిప్రాయాన్ని గురించి అడిగాడు. 'ఇప్పుడేం తొందర లెండి; తరువాత చూసుకుందాము' అంది రాజమ్మ.

ఇప్పుడు రాజమ్మ యెంత చెపితే చిదంబరశాస్త్రి అంత. స్వతహాగా తెలివిగలది కావడముచేత రాజమ్మ సంసారపు దిద్దుబాట్లు బాగా తెలుసుకుంది. వయసులోవున్నా, అందముగావున్నా, శీలాన్ని జాగ్రత్తగా కాపాడుకుంటూనేవుంది. కేవలం మానసికోద్రేకానికి శాస్త్రికి ఆలాలోపలపోవడం ఆమెకీ అమితమైన విచారాన్ని కలుగజేసింది. జరిగిన సంగతికి పశ్చాత్తాపపడి యిద్దరూ దూరదూరముగా వుంటున్నారు.

రాజమ్మకి రెండు నెలలు వరుసగా తప్పాయి. కొంచెం కంగారుపడింది. కడుపులో త్రిప్పడమూ, డోకులూ ఆరంభించాయి. అనుమానము స్థిరపడేటప్పటికీ, అవి వేవిళ్లని నిర్ధారణచేసుకునేటప్పటికీ మూడో నెలకూడా వెళ్లిపోయింది. ఏమిటి చెయ్యడము! ఆమెకి యేమీ తోచలేదు.

చిదంబరశాస్త్రికికూడా సంగతి బోధపడిపోయింది. అతనిప్రాణాలు నిలువునా పోయాయి. ఆ వూళ్లో యింక తన పరువు దక్కదు. 'భగవంతుడా, ఏందారి' అని ఆలోచనలో పడిపోయాడు.

రెండోకంటివాడికి తెలిసిందా, యీ భూమిమీద తలెత్తుకొని తిరగడానికి ఆస్కారములేదు. కాకులుపొడిచినట్టు పొడుస్తారు. కర్తవ్య మేమీ బోధపడలేదు అతనికి. రాబోయే అప్రతిష్ఠను పోగొట్టుకోవడ మెలాగ? పరానికి చెడ్డాడు సరిగదా, ఇహం కూడా చెడిపొయేటట్టుగావుందే! పరముమాట దేముడెరుగును, బంధువులెవరూ దగ్గరికిచేరనియ్యరు. తన బ్రాహ్మణీకమూ, ప్రతినిమిషమూ తను కాపాడుకుంటూ వచ్చిన శీలమూ మంటగలిసిపోయింది.

ఇదివరకుయెప్పుడూ రాజమ్మకి యెదురుగాకూర్చునేవాడు, యిప్పుడు యింట్లోనే వుండలేకపోయాడు. బయటికి పోలేకపోయాడు. అమిత మనోవేదన పడుతున్నాడు. వీథిలో నడుస్తూవుంటే దారిని పొయే ప్రతివాడూ తనను పరిహసిస్తూ వున్నట్టూ, తనసుగురించి గుసగుసలాడుకుంటూన్నట్టూ కనిపించేది.

'రాజ్యం!' అన్నాడు చిదంబరశాస్త్రి.

'ఊఁ.........' అని వొంచిన తలయెత్తి అతనికేసి చూసింది రాజమ్మ.

'ఏం చేద్దా మిప్పుడు? నాకేమీ దారితోచడము లేదు. నలుఁగురిలోనూ తలయెత్తుకొని తిరగలేము. ఎలాగ చెప్పు.'

'..................'

'ఈవూళ్లో గవఁళ్లకోటమ్మఉంది చూడూ, దాన్ని యెరుగుదువా?'

'అమ్మయ్యో—' అంది రాజమ్మ గవళ్ల కోటమ్మ పేరుచెవిని పడేటప్పటికి.

'భయపడకు. కొంచెం బాధగానే వుంటుంది కాని, అప్రతిష్ఠ రాకుండా చేసుకోడానికి అలా చెయ్యాలి.'

'నేను వొప్పుకోను సుమండీ'

'ఏం! లేకపోతే కొంప మునిగిపోతుంది.'

'ఏమయినా సరే! నేనొప్పుకోను.'

నిర్ఘాంతపొయాడు చిదంబరశాస్త్రి.

'కొంపముంచావే. ఇలా చేస్తావా చివరికి?... ....ఏంచెయ్యమంటావు చెప్పుమరి. ఇది బయటపడితే మనము యీవూళ్లో-యీవూరేకాదు యీచుట్టుప్రక్కల వుండలేము.'

'పోనీ పోదాం పదండి, యెక్కడికైనా.'

'ఎక్కడికి పోతాం చెప్పు. ఇల్లూ వాకిలీ వొదిలిపెట్టి, యింకోచోటికి పోయి, యేంచేస్తాం?'

'మరి యేదోదారి చూడాలి.'

'ఏందారి, గోదారి'

'మావూళ్లో-వెనకా-'

'ఆఁ.........'

'ఓ కాపుకూతురు వెధవది, యిలాగే చిక్కులో పడింది. అతను మోతుబరి. అతడేంచేశాడో తెలుసునా? ఏదో జబ్బుచేసిందని పేరుపెట్టి దాన్ని చెన్నాపట్టం తీసుకుపోయాడు.'

'అబ్బా!'

'ఊఁ. అక్కడే, యే ఆసుపత్రిలోనో నీళ్లాడింది. ఆపిల్లని యెవరో కిరస్తానీమతంచెప్పే దొరల కిచ్చేసిందట. వాళ్లు పెంచుకుంటున్నారు. ఎప్పుడేనా వెళ్ళి యిప్పటికీ చూసివస్తుంది.'

'అలా చేద్దామంటావా?'

'అవును. ఆలాగే చేయాలి.'

ఆమెమాటమీద చిదంబరశాస్త్రికి ఆలోచనకలిగింది. అంతకన్న గత్యంతరములేదు. కాని అతని మనసులో భయంమాత్రం పోలేదు.

౪

రాజమ్మమాట రాజశాసనంగా వొప్పుకున్నాడు శాస్త్రి. కాశీరామేశ్వరాలికి యాత్రపోదా మనుకుంటున్నా నని నలుగురైదుగురితోటి చెప్పాడు. వాళ్లకి ఆ ఆచోట్లనుంచి కావలసినవస్తువులు తెచ్చిపెట్టమని అతన్నికోరారు. తప్పకుండా తెస్తానన్నాడు. కర్ర నేలనుకొట్టుకుంటూ, కామప్ప సోమయాజులు వచ్చి 'తీర్థయాత్రకి పోతున్నావా, శాస్తుర్లూ' అన్నాడు.

'అవును మామా, ఒక్కసారి ఆలావెళ్ళి ఆనాలుగు క్షేత్రాలూ చూచుకొని వచ్చేస్తే నాకింక తరవాయి వుండదు' అన్నాడు శాస్త్రి.

'అయితే దత్తుచేసుకొనివో ఁగూడదూ, వాణ్ణికూడా వెంటబెట్టుకొనీ? ఎందుకైనా అక్కరకు వస్తాడు.'

'కాదులే మామా, యీబాదరబందీలోకుదరదు. కుర్రాడుగూడా చిన్నవాడుగదా, మరీతెలియనివాడూ కాదు, బాగాతెలిసినవాడూకాదు. దత్తుయెలాగా ఉపనయనంలో జరగవలసిందే కనుక తొందరేమిటిలే' అన్నాడు చిదంబరశాస్త్రి.

'ఆహాఁ. సరే. నాలుగునెలలు పడుతుందావీమిటి?'

'ఆఁ. ఆరునెల్లు, యేడునెల్లు తిరిగివస్తాను. ఇంక నాజీవితానికి యిదే కొససారిగా; కోడల్నికూడా తీసికెళ్ళి నాలుగూ చూపించేస్తా. కాస్త యిల్లూ వాకిలీ కనిపెట్టి వుండండేం.'

'దానికేమిటిలే. కోడలికి జుట్టుకూడా తీయించివేస్తావా యేమిటి?'

'అనుకుంటున్నాను.'

'ఊఁ' అంటూ తనపన్నుగడ యింకా నెరవేరకపోయినందుకు విచారిస్తూ వెళ్లిపోయాడు కామప్ప సోమయాజులు.

చిదంబరశాస్త్రీ, రాజమ్మా రెండెడ్లబండీ కట్టించుకొని, పదిమైళ్లదూరంలోవున్న రైలుస్టేషనుకి వెళ్లి, చెన్నపట్ణం టిక్కెట్టుతీసుకున్నారు.

౫

శాస్త్రి అదివర కోసారి చెన్నపట్నంవెళ్లినవాడే. కనుక కొంచెంతేలికగానే ఆసుపత్రికి దారి కనుక్కొని, అక్కడికి వెళ్ళారు. వాళ్లు పరీక్షచేసి నాలుగోనెలఅనీ, తొమ్మిదోనెలలోవస్తే కాన్పుచేస్తామనీ చెప్పారు. ట్రిప్లికేనులో మారుమూల ఒకయిల్లు అద్దెకు తీసుకొని కాపురమున్నారు శాస్త్రీ రాజమ్మాను.

చిదంబరశాస్త్రి రాజమ్మని తొమ్మిదోనెల రాగానే ఆసుపత్రిలో చేర్పించాడు. హాయిగా ప్రసవించింది. ప్రక్కనున్న బిడ్డనిచూసుకొని పొంగిపోయింది. చిదంబరశాస్త్రికూడా బిడ్డనిచూసి మనసు కరిగిందికాని ప్రపంచాన్నితలచుకొని హడలిపోయాడు.

ఆపిల్లాడిని చూసి చిదంబరశాస్త్రీ, రాజమ్మా ఒకర్నివొకరు చూసుకొని తెల్లబోతూవుండేవారు.

అనలేక తెగించి, ధైర్యముతెచ్చుకొని, ఒకరోజున, 'రాజ్యం, యీబిడ్డని యేంచేస్తాం? దొరల—' అన్నాడు శాస్త్రి.

బిడ్డకేసి చూస్తూవున్న రాజమ్మ 'ఏమిటే, యీ రత్నంలాంటి బిడ్డనా, కిరస్తానీల కివ్వడమా?' అని కంట తడిపెట్టుకుంది.

'మ రేలాగే?' అని దీనంగా, అడిగాడు చిదంబరశాస్త్రి.

'ఎలాగైనా సరే, ఈబిడ్డని వొదిలి నేను బ్రతక లేను. చూడండి, లక్కపిడతలాంటి నోరూ, నీలాల లాంటికళ్లూ,-అబ్బా-ఈబిడ్డని చూసిచూసి మాలవాళ్ళకి యెలా యిస్తామండీ. వొద్దు'

'ఏం చెస్తాం చెప్పు. ఈబిడ్డని తీసుకొని మన వూరు వెళ్లగలమా?'

'ఇక్కడే వుండిపోదాం, అలా అయితేనూ'

'ఇల్లూ వాకిలీ, భూములూ పుట్రా చూసు కోకుండానా?'

'మీ ఆస్తీ భూములూ యీపిల్లాడి ముందర యెందుకు పనికొస్తాయండీ. చూడండి'

పిల్లాడికేసిచూసి శాస్త్రి నిలువునా కంపించి పోయాడు.

'ఏం చెయ్యను. పిల్లాడంటె నాకు మాత్రం లేక నా?'

'మరయితే, ఎలా పారేసుకుంటామండీ, యీ పిల్లాణ్ణి?'

'ఏం చేస్తాం చెప్పు?'

'నేనోటి చెపుతాను, వొప్పుకుంటారా?'

'ఏమిటది?'

'వీడు పెద్దవాడయినదాకా యిక్కడేవుందాము, నాలుగేళ్లు. అప్పుడు వీణ్ణితీసికెళ్ళి 'పత్తుచేసికొన్నాము. కాశీలో వున్న మావాళ్లపిలాడు' అలాగని చెపుదాము. ఆస్తి అంతా వీడికే చెందుతుంది. అంతే కాని, యిలాంటి రత్నాన్ని యెలా పారేస్తామండి? కడుపున పుట్టినబిడ్డని యెవళ్లో మాలాళ్లకి పారేసి, యింకోళ్ల బిడ్డణ్ణి తెచ్చుకొని పెంచుదామా?'

'తెలియదుటే వూరివాళ్లకి?'

'వాళ్ళ శ్రాద్ధం. మరో రెండునెలలు యిక్కడ వుండి, తరువాత క్షేత్రాలన్నీ చూడటానికి పోదాం. ఒక్కొకచోట నాలుగేసి నెలలుంటే సరి. ప్రతి క్షేత్రంనుంచీ మనవూరి కొక వుత్తరం రాద్దాము. యే సోమయాజులి పేరనో. మీకూ నాకూ అయినవాళ్లు ఆవూళ్లో లేనే లేరు కదా. నిజంగా మనం తీర్థయాత్ర చేస్తున్నామని వాళ్లు అనుకుంటారు. నిర్భయం మనకి.'

'ఆఁ........'

శాస్త్రి ఆశ్చర్యపోయాడు రాజమ్మ తెలివికీ, ఆలోచనకీను. తప్పనిసరికనుక వొప్పుకున్నాడు.

అనుకున్నప్రకారం వాళ్లు క్షేత్రాలన్నీ తిరిగి, నాలుగు సంవత్సరాలకి యిల్లుచేరుకున్నారు.

'ఆపిల్లవా డెవరోయి' అన్నాడు కామప్పసో మయాజులు.

ముందుకీ వెనక్కీకంపించిపోయాడు చిదంబర శాస్త్రి. 'వీడా, మాఅమ్మమ్మ తమ్ముడికొడుకు, కాశీలోవున్నాడులే, వాడికొడుకు. కోడలూ నేనూ ఆరునెలలపాటు వాళ్ళింట్లోనేవున్నాము కాశీలోవున్నప్పుడు. వీడు దానికి అలవాటయినాడు. కోడలు వీడిమీద మోజుపడింది. వాళ్లుకూడా అయినవాళ్లు. అందుచేత విశ్వేశ్వరుడిపురంలో ఆకాస్తాదత్తస్వీకారం అనిపించేను దానిచేత.

'ఆరి, ఎంతవాడివోయ్! అయిందీ!'

'ఏంచెయ్యను మామా. కోడలు ఒకటే పట్టు పట్టింది. నాకుతప్పిందికాదు'

'జుట్టు తీయించేశావుకాదేమీ?'

'తీరా తిరపతికి వెళ్లేటప్పటికి దానికి జ్వరం తగిలింది. ఆవూరు వొదిలిందాకా జ్వరం తీసిందికాదు. అచ్చి రాలేదని మానేశాను'

'వీడూ—అచ్చం కోడలులాగే వున్నాడు?'

'వాడి తల్లి సరిగ్గా కోడలులాగా వుటుంది. తల్లిపోలిక వీడు.'

'ఊహూఁ........'

వూళ్లోవారంతా దత్తపుత్రుడిమీద రాజమ్మకి అమితప్రేమ అని అనుకొనేవారు.

'ఈ రత్నం నాభాగ్య' మనుకొనేది రాజమ్మ.

'నా పాపఫలము వీడు' అనుకొనేవాడు చిదంబరశాస్త్రి.